

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

**TÜRK LİRASI MEVDUAT VE KATILMA
HESAPLARINA DÖNÜŞÜMÜN
DESTEKLENMESİ HAKKINDA TEBLİĞE
İLİŞKİN
UYGULAMA TALİMATI**

HAZINE VE KURUMSAL OPERASYONLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

22 Temmuz 2024

Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğe İlişkin Uygulama Talimatı

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) (Değişik: 11/1/2022) Bu Uygulama Talimatının amacı, yurt içi yerleşik gerçek ve tüzel kişilerin döviz tevdiat hesaplarının ve döviz cinsinden katılım fonlarının Türk lirası vadeli mevduat ve katılma hesaplarına dönüşmesi halinde mevduat ve katılım fonu sahiplerine sağlanacak desteğe ilişkin usul ve esasları düzenleyen 2021/14 sayılı Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğe ilişkin uygulama ayrıntılarını göstermektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Uygulama Talimatı, 2021/14 sayılı Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğe dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Uygulama Talimatında geçen;

a) Banka: 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan mevduat ve katılım bankalarını,

b) Merkez Bankası: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını,

c) **(Değişik: 31/12/2021)** Dönüşüm kuru: Merkez Bankası tarafından saat 10:00, 11:00, 12:00, 13:00, 14:00 ve 15:00'de ilan edilen ve döviz tevdiat hesapları ile döviz cinsinden katılım fonu hesaplarında bulunan dövizin Türk lirasına çevrildiği saat itibarıyla en son açıklanmış olan döviz alış kurunu,

ç) Vade sonu kuru: Türk lirası mevduat veya katılma hesabının vadesinde saat 11:00'de Merkez Bankası tarafından ilan edilen döviz alış kurunu,

d) Yurt içi yerleşik gerçek kişi: Yurt dışında işçi, serbest meslek müstakil iş sahibi Türk vatandaşları dahil Türkiye'de kanuni yerleşim yeri bulunan gerçek kişileri,

e) **(Değişik: 11/1/2022)** Yurt içi yerleşik tüzel kişi: Bankalar ve Merkez Bankasınca belirlenen diğer mali kuruluşlar hariç olmak üzere Türkiye'de kanuni yerleşim yeri bulunan tüzel kişileri,

ifade eder.

Döviz tevdiat hesapları ve katılım fonlarının vadeli Türk lirası mevduat veya katılma hesaplarına dönüşümü

MADDE 4- (1) (Değişik: 11/1/2022-31/1/2022-23/3/2022-8/4/2022-6/7/2022-30/9/2022-10/1/2023-3/4/2023-7/7/2023-21/8/2023-18/9/2023-1/12/2023-5/2/2024-8/4/2024) Yurt içi yerleşik gerçek kişilerin 31/3/2024, yurt içi yerleşik tüzel kişilerin ise 30/6/2023 tarihi itibarıyla bankalarda mevcut olan ABD doları, Euro ve İngiliz sterlini cinsinden döviz tevdiat hesabı ve döviz cinsinden katılım fonu hesabı bakiyeleri, hesap sahibinin talep etmesi halinde dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrilir.

(2) **(Değişik: 31/1/2022-23/3/2022-21/8/2023-18/9/2023)** Belirtilen tarihlerde mevcut olan ABD doları, Euro ve İngiliz sterlini cinsinden hesaplarını başka bir bankaya transfer eden gerçek ve tüzel kişilerin talep etmesi halinde döviz tevdiat hesabı ve döviz cinsinden katılım fonu hesabı bakiyeleri dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrilir.

(3) **(Değişik:3/4/2023-1/12/2023-31/1/2024-22/7/2024)** Banka tarafından yurt içi yerleşik gerçek kişiler ve yurt içi yerleşik tüzel kişiler için 3 ay, 6 ay (en fazla 180 gün) veya 1 yıl vadeli Türk lirası mevduat veya katılma hesabı açılır. Mevduat bankaları Merkez Bankası tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının %70'inden düşük olmamak kaydıyla faiz oranını belirleyebilir. Ancak, banka tarafından belirlenen faiz oranının Merkez Bankası tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranından düşük olması durumunda vade sonunda ödenecek kur farkı tutarı, Merkez Bankası tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı esas alınarak hesaplanır.

(4) **(Değişik:31/1/2022-13/7/2022)** Sisteme katılmak isteyen bankalar nezdinde Merkez Bankası adına ABD doları, Euro ve İngiliz sterlini hesaplar açılır ve bankanın topladığı taleplere ilişkin olarak satın aldığı dövizler iş günlerinde saat 17:00'ye (yarım iş günlerinde saat 13:30'a) kadar Merkez Bankasına bildirilir ve toplu bir şekilde söz konusu hesaplara aktarılır. Belirtilen saatlerden sonra yapılan bildirimlere ait işlemler bir sonraki iş günü gerçekleştirilir.

(5) **(Değişik:31/1/2022-13/7/2022)** Bankalar, mobil veya internet bankacılığı aracılığıyla döviz tevdiat hesabı ve döviz cinsinden katılım fonu hesaplarından iş günlerinde saat 17:00'den (yarım iş günlerinde saat 13:30'dan) sonra ve tatil günlerinde son iş gününde Merkez Bankasınca en son ilan edilen döviz alış kuru kullanılmak suretiyle dönüşüm yapabilir. Dönüşüm işlemini iş günlerinde saat 17:00'den (yarım iş günlerinde saat 13:30'dan) sonra veya tatil günlerinde yapan gerçek veya tüzel kişilerin gerçekleştirdiği işlemler, bankalar tarafından Merkez Bankasına bir sonraki iş günü saat 17:00'ye (yarım iş gününde saat 13:30'a) kadar yapılacak bildirimlere dahil edilir.

(6) Merkez Bankasının hesabına aktarılan dövizlere ilişkin dekontlar ile dönüşümü yapılan tutarlara ait bilgiler Ek-1'de yer alan bildirim formuna uygun olarak Merkez Bankasına aynı gün elektronik ortamda bildirilir.

(7) Banka tarafından Merkez Bankasının hesabına aktarılan dövizler, Merkez Bankasınca dönüşüm kuru üzerinden satın alınır.

(8) **(Değişik: 31/12/2021-13/7/2022)** Döviz alış işlemleri karşılığı Türk lirası tutarları Merkez Bankasınca bankanın EFT merkezine masrafsız olarak gönderilir. İş günlerinde saat 17:30'a (yarım iş günlerinde saat 13:30'a) kadar sonuçlandırılmayan işlemler için ise Türk lirası tutarlar bankanın Merkez Bankası nezdindeki zorunlu karşılık hesabına aktarılır.

(9) **(Değişik: 31/12/2021)** Bu Uygulama Talimatı kapsamında Merkez Bankasına bir gün valörlü olarak transfer edilecek döviz tutarlarına ilişkin bankanın kendi muhabetine göndereceği döviz transferlerinde; MT202'nin 21. alanına "TRANSFORM", 72. alanına "/BNF/ BANKA ADI FOREIGN EXCHANGE TRANSFORM TO TRY IBAN:....." (söz konusu işlemler için Merkez Bankasınca bildirilecek hesaba ilişkin IBAN bilgisi)" ve MT202'nin 58. alanına "TCMBTR2A" açıklamaları yazılır.

Vade sonu işlemleri

MADDE 5 – (1) (Değişik: 31/12/2021) Vade sonunda hesap sahibinin döviz bazında anaparasını her koşulda koruması esastır. Katılım hesaplarında katılım bankacılığı esasları geçerlidir.

(2) Vade sonu kurunun dönüşüm kurundan düşük olması durumunda banka tarafından hesap sahibine anapara + faiz/kâr payı ödenir.

(3) **(Değişik: 31/12/2021-1/12/2023)** Vade sonu kurunun dönüşüm kurundan yüksek olması durumunda;

a) Faiz/kâr payı tutarı > kur farkı ise banka tarafından hesap sahibine anapara + faiz ve katılma hesabı sahibine katılma hesabı bakiyesi ödenir.

b) Faiz/kâr payı oranı < Merkez Bankası tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı olması durumunda;

1) Faiz/kâr payı tutarı < kur farkı < Merkez Bankası tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı üzerinden hesaplanan tutar ise banka tarafından hesap sahibine anapara + faiz/kâr payı + “kur farkı- faiz/ kâr payı” tutarı ödenir, ancak Merkez Bankasınca bankaya ödeme yapılmaz.

2) Faiz/kâr payı tutarı < Merkez Bankası tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı üzerinden hesaplanan tutar < kur farkı ise banka tarafından hesap sahibine anapara + faiz/kâr payı + “kur farkı - faiz/ kâr payı” tutarı ödenir. Merkez Bankasınca bankaya “kur farkı – Merkez Bankası tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı üzerinden hesaplanan tutar” ödenir.

c) Merkez Bankası tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı \leq faiz/kâr payı oranı olması durumunda;

Merkez Bankası tarafından belirlenen bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı üzerinden hesaplanan tutar < faiz/ kâr payı tutarı < kur farkı ise banka tarafından hesap sahibine anapara + faiz/kâr payı + “kur farkı – faiz/kâr payı” tutarı ödenir, Merkez Bankasınca bankaya “kur farkı – faiz/kâr payı” tutarı ödenir.

d) Katılma hesabına sağlanacak getirinin Merkez Bankasının katılım bankaları ile açık piyasa işlemleri kapsamında yaptığı bir hafta vadeli geri satım vaadi ile alım işlemlerinde oluşan maliyetten düşük olması halinde aradaki farkı katılım bankacılığı esasları çerçevesinde katılım bankası karşılayabilir, karşılanmayan kısım için Merkez Bankasınca ödeme yapılmaz.

(4) **(Değişik: 1/12/2023)** Banka vade sonunda, hesap sahibine tahakkuk eden faiz veya kâr payını Merkez Bankasına Ek-2’de yer alan bildirim formuna uygun şekilde bildirir. Banka kayıtları ile Merkez Bankası kayıtlarının mutabakatı sonrasında bu maddenin üçüncü fıkrası kapsamında Merkez Bankasınca karşılanacak tutarlar aynı gün ilgili bankanın hesabına aktarılır.

(5) **(Değişik:13/7/2022)** İş günleri dışında vadeden önce çekim yapılamaz. Vadeden önce çekim yapılması durumunda;

a) **(Değişik:31/1/2022-13/7/2022)** Çekim yapılan tarihte saat 11:00’de Merkez Bankasınca ilan edilen döviz alış kurunun dönüşüm kurundan yüksek olması durumunda Merkez Bankasınca kur farkına ilişkin ödeme yapılmaz.

b) **(Değişik: 31/12/2021-31/1/2022-13/7/2022)** Çekim yapılan tarihte saat 11:00’de Merkez Bankasınca ilan edilen döviz alış kurunun dönüşüm kurundan düşük olması durumunda hesabın vadeden önce kapatıldığı tarihte saat 11:00’de Merkez Bankası tarafından ilan edilen

döviz alış kurundan hesap bakiyesi güncellenir. Aradaki fark banka tarafından Merkez Bankasının Türk lirası hesabına aktarılır ve bu işlemlere ilişkin bilgiler Ek-3'de yer alan bildirim formuna uygun olarak Merkez Bankasına aynı gün elektronik ortamda bildirilir.

(6) **(Değişik: 23/3/2022)** Vade sonunda hesap sahibinin talebi üzerine vade başında dönüşümü yapılan döviz cinsinden ve vade sonu kuru kullanılarak hesap yenilemesi yapılabilir. Bu işlemlere ilişkin bilgiler Ek-1'de yer alan bildirim formuna uygun olarak Merkez Bankasına aynı gün elektronik ortamda bildirilir.

(7) **(Değişik: 23/3/2022)** Hesap sahibi yenilenen hesap kapsamında en fazla vade sonundaki Türk lirası bakiyenin vade sonu kuru ile karşılık gelen döviz tutarı kadar olmak koşuluyla seçeceği vade üzerinden destekten yararlanmaya devam eder.

(8) **(Değişik: 23/3/2022-2/6/2023)** Vade sonunda hesap sahibinin talep etmesi durumunda vade başındaki döviz tutarı vade sonu kuru üzerinden hesap sahibine satılır. Bununla birlikte hesap sahibine yapılacak döviz satışlarında vade sonu kurunun kullanılması, bu kapsamdaki döviz satışlarının saat 12:00'ye kadar tamamlanması ve bankaların döviz satış kuru ile vade sonu kuru arasında aleyhte oluşan kur farkı bildirimleri için bankalar tarafından saat 11:00 döviz satış kurunun kullanılması gerekmektedir. Bankalarca vade sonunda yapılan döviz satışına ilişkin olarak Merkez Bankasına bildirdikleri döviz satış kuru ile vade sonu kuru arasındaki fark vade sonu kurunun yüzde 1'ini geçemez.

Diğer hükümler

MADDE 6 – (1) Banka tarafından yapılan döviz transferlerine ilişkin tüm masraflar, aylık olarak toplu bir şekilde banka tarafından gönderilen MT291 mesajına istinaden ödeme gününde saat 11:00'de Merkez Bankası tarafından ilan edilen döviz alış kuru üzerinden, takip eden ayın son iş gününe kadar Merkez Bankasınca Türk lirası olarak ödenir.

(2) Hesap açılırken vadeden önce çekimin koşulları hakkında hesap sahibi bankaca bilgilendirilir.

(3) İlgili hesaplarda faiz, vade ve benzeri sözleşme değişiklikleri yapılamaz.

(4) **(Değişik: 31/12/2021)** Bankalarca bu uygulama talimatı kapsamında açılan hesapların ayın son iş günü itibarıyla Türk lirası cinsinden faizli bakiyeleri ile katılma hesabı bakiyeleri ayın son iş gününde saat 11:00'de Merkez Bankası tarafından ilan edilen döviz alış kurları üzerinden hesaplanan Türk lirası değerlerini Ek-4 de yer alan bildirim formuna uygun bir şekilde her ayın son iş gününde, saat 15:30'a kadar Merkez Bankasına bildirilir.

(5) **(Değişik: 31/1/2022)** Banka tarafından kaynaklanan hatalar ve bildirim farklılıkları nedeniyle bankaya aktarılan fazla tutarlar için Merkez Bankası politika faizi üzerinden aktarımın yapıldığı süre kadar cezai yaptırım uygulanacak, ayrıca fazla aktarımın bankanın zorunlu karşılık hesabına kaydedilmesi halinde söz konusu tutar zorunlu karşılık tesisine sayılmayacaktır.

(6) **(Değişik:31/1/2022)** Dönüşümlü mevduat ve katılma hesaplarına konu olacak hesapların bankalar arası transferi sürecinde tevsik edici belgeyi verme yükümlülüğü paranın çekildiği bankaya aittir.

(7) (**Değişik: 31/1/2022**) Bu Uygulama Talimatı kapsamında gerçekleştirilecek her türlü işlemin, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesine ilişkin ulusal ve uluslararası standartlara uygun gerçekleştirildiğine dair kontrol bankalarca yapılır. Bu standartların ihlal edildiğinin tespiti durumunda, işlemi yapan banka tarafından durum derhal Merkez Bankasına bildirilir.

(8) (**Değişik:31/1/2022**) Bankalarca kullanılacak Türk lirası kredilerde dönüşümlü mevduat ve katılma hesapları bakiyeleri teminat olarak gösterilemeyecektir.

(9) (**Değişik:28/12/2022**) Bu Uygulama Talimatı kapsamında açılan dönüşümlü mevduat ve katılma hesapları türev işlemlere konu edilemeyecektir.

Hesaplar açılana kadar yapılacak işlemler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Uygulama talimatının 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasına istinaden Merkez Bankası adına bankalar nezdinde döviz hesapları açılana kadar, bankalar tarafından satın alınan Amerikan doları ve Euro döviz tutarları Merkez Bankasınca satın alınmak üzere bankaların Merkez Bankası nezdindeki İhbarlı Döviz Mevduat hesaplarından karşılanır. İngiliz sterlini cinsi dövizler için ise bankalar bu Uygulama Talimatının 4 üncü maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen kapsamda transfer işlemlerini gerçekleştirir.

Yürürlük

MADDE 7- (1) Bu Uygulama Talimatı 22/12/2021 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8- (1) Bu Uygulama Talimatını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.

EK: 4

İletişim Bilgileri : Hazine ve Kurumsal Operasyonlar Genel Müdürlüğü

Telefon : (0216) 773 73 13 / 71 23 / 70 33

E-Posta : dki@tcmb.gov.tr

Talimatın Yayınlandığı Tarih
22.12.2021
Talimatta Değişiklik Yapılan Tarih
31.12.2021
11.01.2022
31.01.2022
23.03.2022
08.04.2022
06.07.2022
13.07.2022
30.09.2022
28.12.2022
10.01.2023
03.04.2023
02.06.2023
07.07.2023
21.08.2023
18.09.2023
01.12.2023
31.01.2024
05.02.2024
08.04.2024

